ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE
601 56 Brno, Joštova 8

ROZHODNUTÍ

Č.j.: S 156/01- 113 /02-VOII Brně dne 24.1.2002

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže ve správním řízení zahájeném dne 29.11.2001 dle § 8 a § 9 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů, ve spojení s § 18 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), na návrh účastníka řízení společnosti Hüttenes-Albertus CZ s.r.o., se sídlem Obřanská 60, Brno, IČ 25572806, zastoupené na základě plné moci JUDr. Robertem Čepkem, advokátem, advokátní kancelář Politických vězňů 14/915, 110 00 Praha 1, v substituční plné moci zastoupené Mgr. Janem Škeříkem, ve věci povolení individuální výjimky ze zákazu dohod narušujících hospodářskou soutěž dle § 8 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů, pro Dohodu o spolupráci uzavřenou dne 28.6.2001 mezi výše uvedenou společností a společností ZUD - Letek s.r.o., se sídlem Plzeňská ul. 352, Zbůch, IČ 25218671, vydává toto

rozhodnutí:

Dle ustanovení § 9 odst. 2 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů, se **povoluje individuální výjimka** ze zákazu dohod narušujících hospodářskou soutěž pro dohodu o výhradním prodeji práškových uhlíkových přísad a uhlíkových přísad obohacených nosiči lesklého uhlíku, obsaženou v čl. 2 bod 1. Dohody o spolupráci, a pro dohodu o výhradní distribuci téhož zboží na území České republiky, obsaženou v čl. 2 bod 2. a čl. 3 Dohody o spolupráci, uzavřené s účinností od 1.8.2001 mezi společnostmi Hüttenes-Albertus CZ s.r.o., se sídlem Obřanská 60, Brno, IČ 25572806 a ZUD - Letek s.r.o., se sídlem Plzeňská ul. 352, Zbůch, IČ 25218671, které jsou zakázanými a neplatnými dohodami ve smyslu § 3 odst. 1 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů. **Individuální výjimka se povoluje na dobu 5 let** od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „Úřad“) obdržel dne 29.11.2001 návrh na zahájení správního řízení ve věci povolení individuální výjimky ze zákazu dohod podle § 3 odst. 1 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (dále jen „zákon“), podaný dle § 8 a § 9 zákona společností Hüttenes-Albertus CZ s.r.o, se sídlem Obřanská 60, Brno, IČ 25572806 (dále jen „HA“), zastoupenou na základě plné moci JUDr. Robertem Čepkem, advokátem, advokátní kancelář Politických vězňů 14/915, 110 00 Praha 1, v substituční plné moci zastoupenou Mgr. Janem Škeříkem. Návrh na povolení individuální výjimky ze zákazu dohod byl podán pro Dohodu o spolupráci v oblasti výroby, distribuce a prodeje práškových uhlíkových přísad a přísad obohacených nosiči lesklého uhlíku na smluvním území, uzavřenou dne 28.6.2001 mezi společností HA a společností ZUD - Letek s.r.o., se sídlem Plzeňská ul. 352, Zbůch, IČ 25218671 (dále jen „ZUD“).

Před podáním návrhu na povolení individuální výjimky požádala společnost HA o stanovisko Úřadu k Dohodě o spolupráci z hlediska ustanovení § 3 odst. 1 zákona. Úřad provedl v dané věci šetření a dne 25.10.2001 vydal stanovisko, ze kterého vyplývá, že Dohoda o spolupráci obsahuje ujednání (dohody) ve smyslu § 3 odst. 1 zákona zakázané a neplatné, na které nelze aplikovat obecnou výjimku ze zákazu dohod upravenou ve vyhlášce

č. 198/2001 Sb. o povolení obecné výjimky ze zákazu dohod narušujících soutěž dle § 3 odst. 1 zákona pro určité druhy vertikálních dohod a tyto dohody proto podléhají zákazu dle § 3 odst. 1 zákona.

K návrhu na zahájení řízení o povolení individuální výjimky byla připojena:

- Dohoda o spolupráci včetně seznamu odběratelů společnosti ZUD a seznam odběratelů společnosti HA,
- plná moc k zastupování společnosti HA v řízení,
- výpisy z obchodního rejstříku účastníků řízení,
- seznam plánovaných investic HA ke zlepšení kvality dodávek ze závodu ZUD Zbůch.

Dohoda o spolupráci (dále jen „Smlouva“) je členěna na paragrafy obsahující další ustanovení pod jednotlivými body. Z důvodu přehlednosti je v tomto rozhodnutí použito při citaci Smlouvy termínu „článek Smlouvy“ namísto termínu § Smlouvy.

Zahájení řízení o povolení individuální výjimky ze zákazu dohod bylo v souladu s § 9 odst. 1 zákona oznámeno v Obchodním věstníku. Ve stanovené lhůtě nebyly Úřadu zaslány žádné námitky proti povolení výjimky.

V souladu s § 33 odst. 2 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád) v platném znění, bylo účastníkům umožněno seznámit se s podklady pro rozhodnutí dne 17.1.2002 a 18.1.2002. Účastníci řízení neměli žádné výhrady k podkladům shromážděným Úřadem v tomto řízení.

Účastníci řízení

Společnost **HA** je zapsána v obchodním rejstříku, vedeném Krajským obchodním soudem v Brně, oddíl C, vložka 34808 dne 23. srpna 1999. Předmětem podnikání je obchodní živnost - koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej, zprostředkovatelská činnost, výroba a prodej chemických látek a chemických přípravků kvalifikovaných jako hořlavé, zdraví škodlivé, žíravé a dráždivé.

Společnost HA je součástí celosvětově působícího koncernu společnosti Hüttenes-Albertus Chemische Werke GmbH Düsseldorf, který se zabývá výrobou široké škály dalších výrobků. V rámci koncernu se také vyrábí výrobky, které jsou předmětem Smlouvy (práškové uhlíkové přísady s obsahem lesklého uhlíku a práškové uhlíkové přísady obohacené nosiči lesklého uhlíku), a to v dceřiné společnosti ve Francii. Veškeré dodávky těchto výrobků na tuzemský trh byly realizovány prostřednictvím HA.

Společnost **ZUD**, je zapsána v obchodním rejstříku, vedeném Krajským soudem v Plzni, oddíl C, vložka 9663 dne 12. února 1998. Jejím předmětem podnikání je obchodní živnost - koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej, zprostředkovatelská činnost, a výroba černouhelné moučky a přísad do slévárenských směsí.

Smlouva

Smlouva je uzavřena mezi soutěžiteli, kteří oba podnikají v oblasti výroby výrobků užívaných ke zhotovení forem pro odlévání litiny ve slévárenském průmyslu. ZUD je výrobcem předmětných výrobků - práškových uhlíkových přísad s obsahem lesklého uhlíku (včetně přísad obohacených nosiči lesklého uhlíku) i jejich prodejcem na tuzemském trhu. HA je dovozcem shodného a zastupitelného zboží na tuzemský trh - vyráběného ve skupině HA.

Podstatná ustanovení Smlouvy:

- Dle úvodních ustanovení Smlouvy bude ZUD uskutečňovat ve svém podniku lokální výrobu výlučně pro HA a HA bude tyto výrobky exkluzivně prostřednictvím své lokální (tuzemské) prodejní sítě prodávat. HA zajistí odběratelům rozsáhlý technický servis a podporu prostřednictvím produkt-managementu své mateřské společnosti.

- Dle čl. 1 Smlouvy spolupráce zahrnuje 2 úseky: výrobu práškových uhlíkových přísad a výrobu obohacených nosičů lesklého uhlíku až k syntetickým práškům. Výrobce si bude obstarávat uhlí, které je určeno k rozemletí sám, pokud však HA jako prodejce bude moci na základě určitých okolností poskytnout výhody při nákupu uhlí, bude o tom výrobce informovat a umožní mu tyto výhody využít.

- **Dle čl. 2 bod 1. Smlouvy se ZUD jako výrobce zavazuje vyrábět předmětné výrobky výlučně pro HA jako prodejce**.

- **Dle čl. 2 bod 2. Smlouvy je HA povinen tyto výrobky kupovat výlučně od ZUD a má exkluzivní právo i povinnost je prodávat.**

- Dle čl. 2 bod 3. Smlouvy se HA se zavazuje k minimálním odběrům předmětných výrobků, a to čtvrtletně pro 1. a 2. rok trvání Smlouvy a počínaje 3. rokem trvání Smlouvy; objemy minimálních odběru jsou

sjednány narůstajícím způsobem. V případě nedodržení minimálního množství odběru, proběhnou jednání smluvních stran a nepovedou-li k úspěchu - může být tato skutečnost použita výrobcem jako výpovědní důvod. Obdobně to platí, nedodrží-li výrobce technické parametry a termíny dodávek pro možnost použití výpovědního důvodu ze strany prodejce.

- Dle čl. 3 Smlouvy je smluvním územím pro výrobu výrobků Česká republika. Na tomto území také platí výhradní právo prodeje předmětných výrobků pro HA. (Pozn. Úřad: Smlouva poskytuje HA výhradní právo prodeje uvedených výrobků i na území Slovenské republiky; posuzování dopadů dohody o výhradní distribuci na území Slovenské republiky však nepřísluší Úřadu).

Dále se smluvní strany dohodly, že jakékoliv exportní aktivity týkající se předmětných výrobků, jsou přípustné pouze prostřednictvím HA.

- V čl. 4 Smlouvy je dohodnuto, za jaké ceny bude ZUD zboží prodávat HA a podmínky změn prodejních cen tohoto výrobce (vč. jejich předchozího oznámení apod.)

- Dle čl. 11 bod 3.2. Smlouvy je každá ze smluvních stran oprávněna Smlouvu vypovědět s výpovědní lhůtou 3 měsíců, s možností podání výpovědi ke konci každého pololetí, a to bez udání důvodu. V případě podstatného porušení Smlouvy a ze závažných důvodů mají obě strany právo okamžitého odstoupení od Smlouvy.

- V čl. 11 bod 5 Smlouvy jsou uvedeny důvody, kdy Smlouva zaniká bez výpovědi a dohodnutých lhůt (prohlášení konkursu, přímá a/nebo nepřímá účast konkurenční společnosti prodejce na základním jmění výrobce nebo jeho mateřské společnosti a další).

Smlouva nabývá účinnosti dnem 1.8.2001 za podmínky vydání kladného stanoviska Úřadu. V případě pozdějšího splnění této podmínky, nabývá tato Smlouva účinnosti k datu jejího splnění. Smlouva je uzavřena na dobu určitou, a to do 31.12.2003 se zkušením obdobím do 31.12.2001. Tato Smlouva se automaticky prodlužuje o 3 roky, pokud žádná ze smluvních stran neoznámí písemně druhé straně ve lhůtě dvou měsíců před skončením doby trvání Smlouvy, že trvá na jejím ukončení.

Smlouva neobsahuje žádná omezení či povinnosti prodejce (HA) prodávat výrobky za ceny stanovené společností ZUD.

Vymezení relevantního trhu

Pro posouzení Smlouvy z hlediska individuální výjimky je nutno vymezit relevantní trh, na němž se případné protisoutěžní účinky dohod projeví. Relevantní trh je obecně místem, kde se střetává nabídka s poptávkou. Trh se vymezuje věcně (výrobkově), časově a geograficky. Trh po stránce věcné, tj. výrobkový trh, zahrnuje všechny identické výrobky a výrobky, které spotřebitelé považují za zaměnitelné nebo nahraditelné vzhledem ke svým charakteristickým vlastnostem, specifickým rysům, ceně a zamýšlenému způsobu použití.

Smlouva se týká práškových uhlíkových přísad a obohacených nosičů lesklého uhlíku až k syntetickým práškům. Základním materiálem pro výrobu těchto výrobků je kamenné uhlí vybrané jakosti s určitým obsahem tzv. lesklého uhlíku (pozn. lesklý uhlík je přírodní nikoli chemická látka se specifickou vlastností, viz dále). Práškové uhlíkové přísady jsou samostatným výrobkem, který je odebírán slévárenskými podniky, a to těmi, které odlévají litinu. Slévárenské podniky užívají práškové uhlíkové přísady k výrobě forem pro odlévání litiny. Tyto formy jsou v zásadě tvořeny z písku, bentonitu a práškového mletého uhlí s obsahem lesklého uhlíku.

Někteří výrobci bentonitu (což je rozemletý a usušený přírodní jíl s určitým obsahem přírodních látek umožňující držení tvaru) již při zpracování k tomuto jílu přidávají práškové uhlíkové přísady s obsahem lesklého uhlíku a vyrábějí tzv. směsný bentonit, který následně dodávají slévárnám. Odběratelé z řad sléváren šedé a tvárné litiny tak již ve směsném bentonitu mají obsaženy potřebné uhlíkové přísady s lesklým uhlíkem. Z důvodu odlišných vlastností směsného bentonitu i jeho složení se nejedná o zcela shodný a zastupitelný výrobek s přírodním mletým uhlím s obsahem lesklého uhlíku; s přihlédnutím i k vyšší ceně směsného bentonitu lze konstatovat, že jsou dány předpoklady pro vyčlenění směsného bentonitu do samostatného výrobkového trhu.

Pro použití ve slévárenství je uhlí tříděno a mleto na určitou zrnitost, příp. i dále upravováno (obohacováním o další látky). Lesklý uhlík (ať již jako přírodní součást mletého uhlí či v podobě další obohacujících nosičů lesklého uhlíku) slouží ke zlepšení jakosti slévárenských formovacích směsí s konečným příznivým vlivem na povrchovou jakost odlitků.

Předmětné výrobky lze rozdělit na dvě kategorie:

1. Práškové uhlíkové přísady s maximálně 8 % obsahu lesklého uhlíku, jejichž výroba není na území České republiky patentově chráněna, jde pouze o tříděné a rozemleté přírodní černé uhlí s určitým obsahem lesklého uhlíku. Na území České republiky se vyskytuje černé uhlí pouze s obsahem maximálně cca 8 % přírodního lesklého uhlíku. Cena těchto výrobků je nižší než cena výrobků řazených do druhé kategorie.

2. Druhou kategorii tvoří výrobek, jehož základ je přírodní mleté černé uhlí s určitým obsahem lesklého uhlíku, avšak obohacené o pryskyřičné přísady (které se získávají jako chemická látka z ropy), jejichž prostřednictvím se dosahuje výrazného zlepšení povrchové kvality odlévaného výrobku. Vyrobená směs je patentem chráněna a má také zcela odlišnou cenu oproti výrobkům první skupiny. Jako zastupitelné zboží spadá do této skupiny také přírodní mleté uhlí s vyšším obsahem lesklého uhlíku např. kolem 13 %, jímž lze při použití ve formách dosáhnout obdobných parametrů kvality odlévaného povrchu. Tento se však v přírodě vyskytuje jen v některých zemích, např. Mexiku. Obohacením o pryskyřičné přísady dochází např. ke zvýšení pevnosti formy, ke zvýšení pružnosti a tvárnosti formovací směsi, snížení eroze formy, zvýšení jejího hladkého povrchu apod.

Na základě výše uvedených skutečností Úřad pro účely tohoto správního řízení vymezil relevantní trh po stránce **věcné (výrobkové**) jako:

- **trh práškových uhlíkových přísad s obsahem přírodního lesklého uhlíku do 8 %** a
- **trh práškových uhlíkových přísad obohacených nosiči lesklého uhlíku (včetně přísad s vyšším obsahem přírodního lesklého uhlíku).**

Geografický trh zahrnuje území, kde podmínky soutěže jsou dostatečně homogenní a které může být odlišeno od ostatních území zejména tím, že podmínky soutěže na těchto jiných územích jsou zřetelně odlišné.

Po stránce **geografické** jde o **trh celostátní**, neboť dodávky předmětného zboží probíhají po celém území České republiky za homogenních podmínek.

Časové vymezení trhu vyjadřuje četnost (pravidelnost a opakovatelnost) střetu nabídky a poptávky a odlišuje jej od střetu nabídky a poptávky, k níž dochází nahodile, popř. jen ojediněle.

Z hlediska **časového** jde o **trh trvalý**, charakterizovaný pravidelnými a opakujícími se dodávkami uvedeného zboží v průběhu celého roku.

Pro vymezení postavení soutěžitelů na relevantním trhu vycházel Úřad z údajů za rok 2000.

Na vymezených relevantních trzích působí několik soutěžitelů. Kromě společností HA a ZUD je to např. firma Šimeček spol. s r.o. (tuzemský výrobce), dále je zde dovoz výrobků od zahraničních výrobců např. Süd - Chemie Mnichov, Foseco Austria GmbH, Furtenbach GmbH.

ZUD dodává na tuzemský trh největší objemy výrobků spadajících do trhu práškových uhlíkových přísad s obsahem přírodního lesklého uhlíku cca do 8 % a jeho podíl na tomto trhu převyšoval …%; jen … objem jeho dodávek spadá do trhu práškových uhlíkových přísad obohacených nosiči lesklého uhlíku, kde jeho podíl nepřesahoval …%. Současně Úřad ověřil, že objem dodávek společnosti ZUD na tuzemský trh se od roku 1999 … (a to celkový objem výrobků spadajících do obou vymezených trhů).

Společnost HA dodává na tuzemský trh rovněž výrobky spadající do obou vymezených trhů, na rozdíl od ZUD však … objem jeho výrobků spadá do trhu práškových uhlíkových přísad obohacených nosiči lesklého uhlíku. V roce 2000 jeho podíl na tomto trhu představoval cca …%. Podíl HA na trhu práškových uhlíkových přísad s obsahem přírodního lesklého uhlíku do 8 % nepřesahoval cca …%. Úřad ověřil, že celkový objem dodávek společnosti HA (na rozdíl od dodávek ZUD) vykazuje od roku 1999 … tendenci. (Údaje o objemu dodávek zboží a o podílu účastníků řízení i ostatních soutěžitelů na vymezených trzích viz str. 28 a 29 spisu).

Na základě Smlouvy tak došlo k uzavření vertikální dohody týkající se odběru a distribuce zboží mezi dvěma soutěžiteli, kteří si navzájem konkurují na výše vymezených relevantních trzích.

Posouzení Smlouvy z hlediska zákona a vyhlášky č. 198/2001 Sb.

Podle § 1 zákona je účelem tohoto zákona ochrana hospodářské soutěže na trhu výrobků a výkonů (dále jen „zboží“) proti jejímu vyloučení, omezení, jinému narušení nebo, za podmínek stanovených tímto zákonem, jejímu ohrožení (dále jen „narušení“) dohodami soutěžitelů.

Podle § 3 odst. 1 zákona jsou dohody mezi soutěžiteli, rozhodnutí jejich sdružení a jednání soutěžitelů ve vzájemné shodě (dále jen „dohody“), které vedou nebo mohou vést k narušení hospodářské soutěže, zakázané a

neplatné, pokud tento nebo zvláštní zákon nestanoví jinak nebo pokud Úřad nepovolí svým rozhodnutím nebo vyhláškou z tohoto zákazu výjimku.

Podle § 6 odst. 1 zákona se zákaz dohod podle § 3 odst. 1 zákona nevztahuje na vertikální dohody, pokud společný podíl účastníků dohody na relevantním trhu nepřevyšuje 10%. U dohod, u nichž podíl účastníků na relevantním trhu nepřevyšuje tuto hranici, není jejich dopad na hospodářskou soutěž významný, a proto jsou ze zákazu dohod narušující soutěž vyňaty (tzv. dohody „de minimis“). Vynětí však nelze uplatnit v případech stanovených v § 6 odst. 2 zákona (vertikální dohody o cenách, dále v případě narušení hospodářské soutěže kumulativním účinkem souboru takových vertikálních dohod a dalších).

Od 1.7.2001 nabyla účinnosti vyhláška Úřadu č. 198/2001 Sb. o povolení obecné výjimky ze zákazu dohod narušujících soutěž podle § 3 odst. 1 zákona pro určité druhy vertikálních dohod, tzv. bloková výjimka (dále jen „vyhláška“). Při splnění podmínek stanovených ve vyhlášce mohou soutěžitelé pro své vertikální distribuční dohody, které by jinak byly dohodami zakázanými a neplatnými ve smyslu § 3 odst. 1 zákona, využít obecné výjimky ze zákazu takových dohod.

Podle § 4 odst. 1 písm. a) vyhlášky se zákaz dohod podle § 3 odst. 1 zákona nevztahuje na vertikální dohody mezi soutěžiteli, jestliže podíl dodavatele na trhu daného zboží nepřesahuje 30%. Je-li podíl dodavatele vyšší, nemohou soutěžitelé pro své vertikální dohody (naplňující jinak ustanovení § 3 odst. 1 zákona) využít výhod blokové výjimky.

Současně však vyhláška připouští uzavření vertikální dohody mezi soutěžiteli působícími na téže úrovni trhu (horizontálními konkurenty) pouze při splnění podmínek stanovených v § 5 odst. 3 vyhlášky (tzn. omezuje možnost uzavírání vertikálních dohod mezi konkurujícími si soutěžiteli jen na určitou spolupráci menších podniků). Dle § 5 odst. 3 vyhlášky musí jít o **nereciproční vertikální dohodu** a současně musí být splněna některá z následujících podmínek:

a) celkový roční obrat odběratele nepřevýší 100 mil Kč, nebo kdy ve dvou po sobě následujících účetních obdobích nebyla tato hranice obratu překročena o více než 10 %; (pozn. Úřadu: jde o celosvětový čistý obrat z veškerého prodeje zboží a služeb soutěžitele, včetně obratu subjektů s ním spojených),

b) dodavatel je výrobcem i prodejcem zboží, zatímco odběratel je pouze prodejcem zboží, které zboží tvořícímu předmět dohody nekonkuruje, nebo

c) dodavatel poskytuje služby na více úrovních jejich poskytování, zatímco odběratel neposkytuje konkurenční služby na té úrovni, na které tyto služby odebírá.

V daném případě jde o vertikální dohodu uzavřenou mezi soutěžiteli působícími na téže úrovni trhu, která obsahuje ujednání typická pro dohodu o výhradním prodeji a dohodu o výhradní distribuci. HA se stává výhradním distributorem pro celé území ČR.

Dohody o výhradním prodeji jsou dohody, v nichž se dodavatel zaváže dodávat smluvní zboží za účelem jeho dalšího prodeje na vymezeném území pouze určenému distributorovi. Uvedená dohoda je zakotvena v čl. 2 bod 1. Smlouvy. Výrobce (ZUD) tak veškerou produkci svých výrobků přenechal k realizaci jejího prodeje společnosti HA.

Současně Smlouva obsahuje dohodu o výhradní distribuci, kdy HA se stává výhradním distributorem výrobků ZUD pro území ČR (s právem realizovat také jejich export) viz čl. 2 bod 2. a čl. 3 Smlouvy. HA se rovněž zavazuje nakupovat smluvní výrobky výlučně u ZUD (viz čl. 2 bod 2. Smlouvy).

Výhradní distributor je tak omezen ve volbě zásobovacích zdrojů (dodavatelů těchto výrobků) dle nejvýhodnějších nabízených podmínek, neboť je zavázán prodávat výhradně výrobky jednoho dodavatele (v daném případě výrobky společnosti ZUD). Současně dochází k omezení soutěže i mezi distributory u daných výrobků, neboť žádný jiný distributor na daném území nemá přístup ke zboží, které je předmětem dohody o výhradním prodeji (výrobky ZUD) a nemůže je tak nabízet za konkurenčních podmínek (resp. může je získat od výhradního distributora, avšak nikoli za srovnatelných podmínek, jako je získal výhradní distributor).

V důsledku uvedených dohod dojde ke snížení počtu soutěžitelů nabízejících předmětné zboží na tuzemském trhu za konkurenčních podmínek.

Úřad při posuzování Smlouvy konstatoval, že na ni nelze aplikovat ustanovení § 6 odst. 1 zákona o dohodách zanedbatelného významu pro hospodářskou soutěž („de minimis“), které jsou ze zákazu § 3 odst. 1 zákona obecně vyňaty za podmínky, že společný podíl účastníků dohody na relevantním trhu nepřevyšuje 10 %. Důvodem nemožnosti aplikovat na uvedenou Smlouvy pravidlo „de minimis“ je skutečnost, že společný podíl účastníků dohody na obou relevantních trzích převyšuje 10 %.

Úřad dále již dříve ve svém stanovisku čj. P 239/01-2258/01-VOII konstatoval, že pro uvedené dohody nemohou tito soutěžitelé využít výhody obecné výjimky dle vyhlášky, neboť jde sice o nereciproční vertikální dohodu uzavřenou mezi dvěma konkurenty, avšak není naplněna podmínka § 5 odst. 3 písm. a) vyhlášky. Celkový roční obrat odběratele (HA) převyšuje částku 100 mil. Kč (přičemž tímto obratem se rozumí ve smyslu vyhlášky celosvětový roční obrat ze všech činností odběratele a subjektů s ním propojených, tzn. celkový roční obrat koncernu HA). Rovněž dle charakteru spolupráce nejsou naplněny podmínky v § 5 odst. 3 písm. b) a c) vyhlášky. Z těchto důvodů by tedy nemohli uvedení soutěžitelé na svou dohodu aplikovat obecnou výjimku dle vyhlášky, a to ani v případě, že podíl dodavatele dle § 4 odst. 1 písm. a) vyhlášky by na obou trzích byl nižší než 30 %. Z uvedených důvodů tyto dohody podléhají zákazu dle § 3 odst. 1 zákona, nebude-li pro ně Úřadem povolena individuální výjimka ze zákazu dohod narušujících soutěž.

Praxe v EU

Obdobně se přistupuje k posuzování vertikálních dohod o výhradní distribuci (výhradním prodeji a výhradním nákupu) také v soutěžním právu EU. Tyto dohody jsou v současné době v rámci soutěžního práva ES upraveny Nařízením Evropské komise (EK) č. 2790/1999 ze dne 22.12.1999 o aplikaci čl. 81 (3) Smlouvy o ES na kategorie vertikálních dohod a jednání ve vzájemné shodě - tzv. bloková výjimka (OJ L 336 ze dne 29.12.1999), která nabyla účinnosti dne 1. července 2000. Bloková výjimka obsažená ve výše uvedeném nařízení nahradila tři nařízení o blokových výjimkách pro dohody o výhradním prodeji, výhradním nákupu a dohody o frančíze. Dle čl. 2 bod 4. citovaného Nařízení EK základní podmínkou, aby vertikální dohoda uzavřená mezi soutěžiteli působícími na téže úrovni trhu mohla požívat výhody blokové výjimky je, že konkurující si soutěžitelé uzavřou mezi sebou nereciproční vertikální dohodu a současně je splněna některá z podmínek uvedená v čl. 2 bod 4. písm. a) až c) cit. Nařízení EK. Vertikální dohody mezi konkurenty naplňující podmínky uvedené v Nařízení EK nepředstavují negativní dopad na hospodářskou soutěž a mohou být i přínosem pro úspory výdajů, rozložení rizik apod. Soutěžitelé, kteří nesplní podmínky čl. 2 bod 4. Nařízení EK mohou pro svou vertikální dohodu požádat o udělení individuální výjimky.

Posouzení dohody z hlediska individuální výjimky

K podanému návrhu účastníků řízení se Úřad zabýval posouzením dohod z hlediska § 8 zákona (povolení individuální výjimky).

I když dohody o výhradním prodeji a dohody o výhradní distribuci obecně narušují hospodářskou soutěž, mohou přinášet i pozitivní efekty z hlediska spotřebitelů, např. vést ke zlepšení distribuce zboží a umožnit tak spotřebitelům sdílet spravedlivý díl výsledných výhod. Na návrh soutěžitelů proto může Úřad v souladu s § 8 zákona povolit na časově omezenou dobu individuální výjimku ze zákazu dohod uvedených v § 3 odst. 1 zákona. Předpokladem povolení výjimky je, že budou kumulativně splněny všechny podmínky uvedené v § 8 písm. a) až c) zákona.

Účastníci řízení v souladu s § 9 odst. 2 zákona uvedli následující důvody, pro které výjimku ze zákazu dohod požadují:

Na straně ZUD:

- ZUD zvýší výrobu tak, aby vykryl požadavky odběratelů zásobovaných dosud HA (kdy HA tyto výrobky dopravoval až z Francie od dceřiné společnosti koncernu HA), což umožní snížení fixních nákladů na jednotku produkce,
- HA zajistí rozšíření exportu výrobků ZUD i na další teritoria (s využitím svých distribučních kanálů),
- výzkumný a vývojový potenciál HA vč. špičkově vybavených laboratoří otevírá široké možnosti jejich využití i pro produkci ZUD a k zajištění kvalitnějšího technického servisu pro odběratele – slévárenské podniky,
- přímé investice HA do technologického vybavení ZUD (přehled investic viz str. 19 spisu) přispějí ke kvalitativně i kvantitativně vyšší úrovni výroby,
- převzetím prodejních rizik při současném zachování podnikatelské činnosti výrobce (viz garantovaný minimální odběr zboží) dojde k eliminaci negativních dopadů (spojených s neuhrazenými pohledávkami za některými odběrateli) na plynulost výroby.

Na straně HA:

- spolupráce přinese snížení nákladů na přepravu zboží (využitím skladů ZUD na území České republiky – v porovnání s náklady na předchozí dovoz zboží z Francie), což může příznivě ovlivnit i konečnou cenu výrobků i pružnost zásobování,
- možnost operativních změn ve výrobním procesu (receptury), rychlejší reakce na poptávku na trhu (s přihlédnutím ke specifickým požadavkům odběratelů),

- zkrácení dodacích lhůt a flexibilita dodávek.

Účastníci dále uvedli informace k plnění podmínek stanovených v § 8 písm. a) až c) zákona:

Ke splnění podmínky § 8 písm. a) zákona - dohoda přispěje ke zlepšení výroby nebo distribuce zboží nebo k podpoře technického či hospodářského rozvoje a vyhrazuje spotřebitelům přiměřený podíl na výhodách z toho plynoucích:

- Dohoda přispěje ke zlepšení výroby i distribuce zboží a zároveň dojde k výrazné podpoře technického rozvoje výroby, přičemž na výhodách spolupráce účastníků Smlouvy bude participovat i spotřebitel (flexibilnější reakce na poptávku spotřebitelů, vyšší jistota včasné realizace dodávek, zkrácení dodacích lhůt, snížení přepravních nákladů promítaných do ceny zboží); zejména pak dojde zlepšení technického servisu pro slévárny na potřebnou úroveň s využitím zkušeností HA, na jehož dotažení nemá výrobce dostatek prostředků.

Ke splnění podmínek uvedených v § 8 písm. b) zákona - dohoda neuloží soutěžitelům omezení, která nejsou nezbytná k dosažení cílů podle písm. a):

- V rámci spolupráce nejsou smluvním stranám ukládána nadměrná omezení, forma spolupráce skýtá oběma stranám kontinuitu podnikatelské činnosti a perspektivu dalšího vývoje, neboť oboustranně je garantována výroba i odběr předmětného zboží a využití efektů distribučních sítí účastníků Smlouvy.

Ke splnění podmínek uvedených v § 8 písm. c) zákona - dohoda neumožní soutěžitelům vyloučit hospodářskou soutěž na podstatné části trhu zboží, jehož dodávka nebo nákup je předmětem dohody:

- Dohody nepovedou k vyloučení hospodářské soutěže na podstatné části trhu zboží, jehož dodávka nebo nákup je předmětem dohody, vzhledem k dodávkám dalších soutěžitelů na tuzemský trh.

Závěr

Po posouzení dohody o výhradním prodeji a dohody o výhradní distribuci předmětného zboží na území ČR, jakož i ostatních ustanovení Smlouvy, dospěl Úřad k závěru, že dohody splňují všechny podmínky uvedené v § 8 zákona. Přispějí ke zlepšení distribuce zboží; soustředění distribuce výrobků u HA přispěje k plynulosti zásobování odběratelů i ke snížení přepravních nákladů a zejména se dostane slévárnám cílený technický servis s ohledem na jejich požadavky na kvalitu forem a volby nejvhodnější směsi práškových uhlíkových přísad k dosažení této kvality. Dohody tak přinesou svůj díl výhod odběratelům výrobků spotřebovávajícím tyto výrobky ve svém výrobním procesu a zprostředkovaně také přinesou kvalitnější výrobky spotřebitelům.

Nebyla shledána omezení, která nejsou k dosažení cíle spolupráce nezbytná. Dohoda o výhradním prodeji garantuje vzestupný objem prodeje zboží distributorovi; soustředěním úsilí pouze na výrobu umožní ZUD využít potřebný potenciál ke zkvalitnění výroby i pružnosti dodávek.

Úřad také nezjistil, že by dohody vedly k vyloučení hospodářské soutěže na podstatné části trhu zboží. Přitom Úřad přihlédl zejména k tomu, že (ač nedocházelo k poklesu celkové spotřeby těchto výrobků na trhu), podíl dodávek ZUD se od roku 1999 …, dále pak přihlédl ke skutečnosti, že roste na trhu poptávka po práškových uhlíkových přísadách obohacených nosiči lesklého uhlíku ze strany odběratelů nárokujících vyšší kvalitu odlitků (viz vzestupná tendence vývoje dodávek těchto výrobků společností HA). Rovněž při posuzování dohody zohlednil, že těžiště dodávek obou stran Smlouvy nespadá do téhož relevantního trhu (u ZUD převažují dodávky práškových uhlíkových směsí do 8 %, zatímco u HA jsou to dodávky práškových uhlíkových směsí obohacených nosiči lesklého uhlíku).

Vzhledem k tomu, že jsou splněny podmínky ustanovení § 8 písm. a) až c) zákona a s přihlédnutím k výše uvedeným skutečnostem u smluvních stran a jejich postavení na trhu, rozhodl Úřad individuální výjimku povolit. Současně však uzavření dohod na dobu určitou (do konce roku 2003) s možností jejich automatického prodloužení vždy o 3 roky, představuje nepřípustné omezení, které s ohledem na vývoj daného trhu může přinést negativní dopady na hospodářskou soutěž. Z uvedeného důvodu byla individuální výjimka (v souladu s ustanovením § 9 odst. 2 zákona a též s návrhem řízení účastníků řízení) povolena na dobu 5 let, která začne běžet ode dne nabytí právní moci rozhodnutí.

Poučení o opravném prostředku:

Proti tomuto rozhodnutí mohou účastníci řízení podle § 61 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád) v platném znění podat rozklad k předsedovi Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže prostřednictvím Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, a to do 15 dnů ode dne doručení rozhodnutí. Včas podaný rozklad má odkladný účinek.

JUDr. Šárka Vlašínová
ředitelka odboru

Toto rozhodnutí nabylo právní moci dne 13.2.2002